

TARPTAUTINĖ KOMISIJA NACIŲ IR SOVIETINIO OKUPACINIŲ REŽIMŲ NUSIKALTIMAMS LIETUVOJE ĮVERTINTI

Molotovo -Ribentropo paktas ir jo pasekmės Lietuvai

IŠVADOS (Patvirtinta 2001 03 22)

1. Nepavykus 1918-1920 m. Raudonosios armijos žygiams į Vakarus, Sovietų Rusija laikinai sustabdė savo teritorinę ekspansiją, tačiau neatsisakė pretenzijų į po I pasaulinio karo buvusios Rusijos imperijos pakraščiuose susikūrusias ir atsikūrusias valstybes. Lietuvos bei kitų Baltijos valstybių atsiradimą ir egzistavimą SSRS iš esmės traktavo tik kaip laikino savo karinio-politinio silpnumo padarinį.
2. Nacistinė Vokietija iš esmės atmetė Versalio Taikos konferencijos rezultatus ir stengėsi griauti pagal juos sukurtą politinę sistemą Europoje, pareikšdama teritorines pretenzijas kaimyninėms valstybėms. Įgyvendindama savo revizionistinius tikslus Vokietija 1939 m. kovo 23 d. nuo Lietuvos atplėšė Klaipėdos kraštą.
3. Vokietija 1939 m. rugpjūčio 23 d. su Sovietų Sąjunga sudarė nepuolimo sutartį. Prie sutarties kartu buvo sudarytas ir slaptas papildomas protokolai, pagal kurį pasidalintos įtakos sferos Rytų Europoje: Latvija, Estija ir Suomija "atiteko" SSRS, o Lietuva buvo "priskirta" Vokietijos įtakos zonai. Pagal 1939 m. rugsėjo 28 d. sutarties "Dėl draugystės ir sienų" slaptąjį protokolą Lietuva buvo perduota Sovietų Sąjungos įtakos sferai. Tai nulėmė Lietuvos okupaciją ir prievartinį inkorporavimą į Sovietų Sąjungą, t.y. galutinį Lietuvos valstybingumo žlugimą 1940 m.
4. 1939 m. spalio 10 d. sovietų politinio šantažo ir grasinimo panaudoti karinę jėgą sąlygomis Maskvoje buvo pasirašyta "Vilniaus ir Vilniaus srities Lietuvos Respublikai perdavimo ir Lietuvos – Sovietų Sąjungos savitarpio pagalbos sutartis", kuri Sovietų Sąjungai davė teisę įkurdinti Lietuvoje savo karines jėgas – 20.000 karių kontingentą. Lietuvos Respublika, kaip ir jos šiaurinės kaimynės, de facto prarado neutralios valstybės statusą ir savarankiškumą užsienio politikoje.
5. 1940 m. birželio 15 d. pasinaudodama itin komplikauta tarptautine situacija Europoje, savo karinėmis bazėmis Baltijos šalyse bei panaudojus grubų politinį-karinį šantažą Sovietų Sąjunga okupavo Lietuvą, o po to organizavusi neteisėtus vadinamojo Liaudies Seimo rinkimus ir falsifikavusi jų rezultatus, 1940 m. rugpjūčio 3 d. aneksavo Lietuvos Respubliką.
6. Okupuodama ir aneksuodama Lietuvą Sovietų Sąjunga pažeidė tarptautinės teisės principus ir savo tarptautinius įsipareigojimus bei sulaužė dvišalius susitarimus su Lietuvos Respublika:
 - a) 1920 m. liepos 12 d. Lietuvos – Rusijos Taikos sutartį, pagal kurią "visiems amžiams" atsisakė turėto suvereniteto teisių į Lietuvą;
 - b) 1926 m. rugsėjo 28 d. Lietuvos – Sovietų Sąjungos sutartį dėl nepuolimo ir neutraliteto, kurios galiojimas buvo numatytas iki 1945 m. gruodžio 31 d.;
 - c) 1933 m. "Konvenciją užpuolimui apibrėžti", kurioje bet kokia agresija ir užpuolimas buvo draudžiami iš principo;

- d) 1939 m. spalio 10 d. Sovietų Sąjungos ir Lietuvos sutartį dėl “Vilniaus ir Vilniaus srities Lietuvos respublikai perdavimo ir Lietuvos – Sovietų Sąjungos savitarpio pagalbos”, kurios septintame straipsnyje sakoma: “Šios sutarties įgyvendinimas jokiū būdu neturi paliesti susitariančių šalių suverenių teisių, ypač jų valstybinės santvarkos, ekonominės ir socialinės sistemos, karinių priemonių ir, bendrai, nesikišimo į vidaus reikalus dėsniū”.

Komisijos pirmininkas

Emanuelis Zingeris

Vykdantysis direktorius

Ronaldas Račinskas